

**Қарасу ауданы бойынша сыбайлас жемқорлық
тәуекелдерін ішкі талдау нәтижелері бойынша
АНАЛИТИКАЛЫҚ АҢЫҚТАМА**

Қарасу ауылы

2026 жылғы 12 маусым

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 8-бабының 5-тармағына сәйкес Қарасу ауданы мемлекеттік мекемелерде, ауыл және ауылдық округ әкімдері аппараттарында, сондай-ақ ведомстволық бағыныстағы ұйымдарда сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдаулар жүргізілді.

Ішкі талдаулар Бекітілген кесте негізінде жүргізілді.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы №12 бұйрығымен бекітілген Үлгілік қағидаларға сәйкес жүргізілді.

1. Талдаудың мақсаты мен міндеттері.

Талдау мақсаты – Қарасу ауданының мемлекеттік органдарында, кент және ауылдық округтер әкімдерінің аппараттарында, сондай-ақ ведомстволық бағыныстағы ұйымдарда сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру және жою.

Талдау міндеті – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін жағдайлар мен себептерді анықтау және олардың салдарын жою.

2. Құқықтық актілер мен ішкі құжаттардағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Нормативтік құқықтық актілерді және ішкі құжаттарды талдау нәтижелері бойынша **7 сыбайлас жемқорлық тәуекелдері** анықталды.

«Новопавлов ауылы әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекел:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Нормативтік құқықтық актіде қандай да бір мәселені құқықтық реттеудің болмауы.*

Негіздеме: «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 3-тармағының 12-бабына сәйкес конкурстық құжаттама, аукциондық құжаттама, сондай-ақ баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде орналастырылатын ақпарат ұлттық стандарттарды, ал олар болмаған жағдайда сатып алынатын тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге арналған мемлекетаралық стандарттарды көрсете отырып, техникалық ерекшеліктің (қысқаша сипаттама) талаптарын қамтуға тиіс. Ұлттық және мемлекетаралық стандарттар болмаған кезде мемлекеттік сатып алуды нормалау ескеріле отырып, сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің талап етілетін функционалдық, техникалық, сапалық және пайдалану сипаттамалары көрсетіледі.

Бұл ретте техникалық ерекшелікте әлеуетті өнім берушілерге берілетін тауарлардың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес техникалық регламенттерде, стандарттарда немесе өзге де құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкестігін растайтын құжаттарды ұсыну туралы талап қамтылуға тиіс.

Қолданыстағы сатып алу жүйесінде тапсырыс берушіге құжаттамада техникалық қателер анықталған кезде сатып алу рәсімін өз бетінше алып тастауға мүмкіндік беретін тетік жоқ не айтарлықтай шектелген.

Мұндай қателерге, атап айтқанда:

1. Сатып алу нысанасының дұрыс емес сипаттамасы;
2. Қате көрсетілген техникалық сипаттамалар;
3. Тауар санын/жұмыс көлемін дұрыс анықтамау;
4. Бағаның елеулі бұрмалануы (жоғарылату немесе төмендету) сәйкес келмейтін ерекшелікті немесе құжаттаманы бекіту.

Мұндай қателерді практикада түзету негізінен сыртқы рәсімдер (бақылау немесе аудиторлық органдардың шешімдерін қоса алғанда) арқылы мүмкін болады, бұл анықталған бұзушылықтарды жоюдың жеделдігін үнемі қамтамасыз ете бермейді.

Қолданыстағы реттеудің салдарларын талдау

1) Бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану тәуекелі:

Сатып алуды уақтылы тоқтату мүмкін болмаған кезде тапсырыс беруші рәсімді қате параметрлер бойынша жалғастыруға мәжбүр болады, бұл нақты қажеттілікке сәйкес келмейтін тауарды сатып алуға не экономикалық негізсіз шарт жасасуға әкеп соғуы мүмкін.

2) Сатып алудың мәні мен шарттарын бұрмалау тәуекелі:

Техникалық ерекшеліктегі қателер сатып алынатын тауардың (жұмыстың, көрсетілетін қызметтің) тапсырыс берушінің нақты талаптарына сәйкес келмеуіне алып келеді, бұл бюджет қаражатын жұмсау нәтижелілігін төмендетеді.

3) Сатып алу құнының бұрмалану тәуекелі:

Бағаны дұрыс көрсетпеу (оның ішінде еселенген жоғарылату немесе төмендету) бұрмаланған қаржылық шарттарда шарт жасасу үшін шарттарды қалыптастырады, бұл бюджет тәртібіне теріс әсер етеді.

4) Сыбайлас жемқорлық факторлары:

Айқын техникалық қате болған кезде сатып алуды өз бетінше алып тастаудың заңды және жедел тетігінің болмауы мынадай сыбайлас жемқорлық жағдайларын туғызады:

- қателерді жоюдың сыртқы келісу рәсімдеріне тәуелділігі;
- айқын сәйкессіздіктер болған кезде сатып алуды формалды жалғастыру мүмкіндігі;
- адал қателерді түзету үшін әкімшілік кедергілерді арттыру;
- сатып алуларды манипуляциялау үшін рәсімдік шектеулерді әлеуетті пайдалану.

Техникалық қателер анықталған кезде тапсырыс берушінің сатып алуды өз бетінше алып тастауының нақты және жедел тетігін көздемейтін қолданыстағы реттеу тікелей сыбайлас жемқорлық бұзушылықты қамтымайды, алайда сыбайлас жемқорлық факторларын қалыптастырады және:

1. Бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану;
2. Қате сатып алу құжаттамасы негізінде шарттар жасасу;
3. Сатып алу мәні мен құнының бұрмалануы;
4. Тапсырыс берушінің адал қателерін түзету рәсімдерін күрделендіру.

Ұсынымдар: Көрсетілген тәуекелдерді барынша азайту мақсатында кейіннен жаңа сатып алу рәсімін жариялай отырып, құжатпен расталған техникалық қателер анықталған кезде шарт жасасқанға дейін тапсырыс берушінің сатып алуды өз бетінше алып тастау құқығын көздейтін тетікті нормативтік бекіту мүмкіндігін қарау орынды. «Қарасу ауданы әкімінің аппараты» ММ-не тапсырыс берушіге шарт жасасқанға дейін сатып алуды өз бетінше тоқтатуға мүмкіндік беретін тетікті енгізу туралы хат жолдансын. II. Ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметтегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдері.

«Қарасу ауданы әкімдігінің жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімі» ММ 2 тәуекел:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Нормативтік құқықтық актілер ережелерінің қайшылығы-бірдей немесе сабақтас құқықтық қатынастарды реттейтін жекелеген құқықтық актілер арасындағы сәйкессіздіктер немесе қайшылықтар.*

Негіздеме: Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 15.04.2022 жылғы №123 бұйрығымен бекітілген еңбек көшіп келушіге рұқсаттарды беру, ұзарту және кері қайтарып алу қағидаларында 2-қосымшада мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті құжаттар тізбесінде сәйкессіздік бар.

Портал арқылы жүгінген кезде www.egov.kz немесе www.migration.enbek.kz pp-ға рұқсат беруге.3 соңғы 12 ай ішінде Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасынан өту туралы белгісі (лары) бар паспорттың электрондық көшірмесі көрсетілген.

Алайда, рұқсатты ұзартуға арналған құжаттарды ресімдеу кезінде pp-да. 3 соңғы 12 айда Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасынан өткені туралы белгісі (лері) бар паспорттың нотариалды куәландырылған көшірмесі көрсетіледі.

Ұсынымдар: Қостанай облысы әкімдігінің жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасына Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 15.04.2022 жылғы №123 бұйрығымен бекітілген еңбек көшіп келушіге рұқсаттарды беру, ұзарту және кері қайтарып алу қағидаларына өзгеріс енгізу қажеттігі туралы хат рұқсатты беруге және ұзартуға қажетті құжаттар тізбесінде КҚ қажет. 3 екі жағдайда да ұқсас етіп жасаңыз.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Нормативтік алашақтық.*

Негіздеме: Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрінің 8.12.2023 № 177 бұйрығымен бекітілген Тұрғын үй көмегін көрсету қағидаларына 28.07.2025 жылы өзгерістер енгізілді. Алайда, Қарасу аудандық мәслихатының "Қарасу ауданында тұрғын үй көмегін көрсетудің мөлшері мен тәртібін айқындау туралы" 19.04.2024 жылғы №128 шешімі сәйкес келтірілмеген. Атап айтқанда, шешімге қосымшадағы 4-тармақтың 3-абзацы алынып тасталсын, 7-тармақ мынадай абзацпен толықтырылсын: "Тұрғын үй көмегінің мөлшерін Қағидалардың 4-1-тармағына сәйкес көрсетілетін қызметті беруші есептейді.».

Ұсынымдар: Жоғары тұрған құқықтық актіге сәйкес 19.04.2024 жылғы №128 шешімге өзгерістер енгізілсін.

«Қарасу ауданы әкімдігінің сәулет, қала құрылысы және құрылыс бөлімі» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: Заңдық-лингвистикалық белгісіздік-бұл түсініксіз ережедегі тұжырым немесе екі мағыналы және осылайша заңсыз түсіндіруге мүмкіндік береді.

Негіздеме: Қарасу ауданы әкімдігінің 2022 жылғы 08 сәуірдегі № 62 қаулысымен бекітілген "Қарасу ауданы әкімдігінің сәулет, қала құрылысы және құрылыс бөлімі" мемлекеттік мекемесі туралы ереже қала құрылысы жобаларын іске асыру бойынша функция көзделген. Бұл ретте мемлекеттік мекеме туралы ережеде құрылыс бөлімі Тапсырыс беруші болған пайдаланушы ұйымдарға құрылыспен аяқталған объектілерді беру жөніндегі функция көзделмеген.

Ұсынымдар: Құрылыспен аяқталған объектілерді пайдаланушы ұйымдарға беру жөніндегі міндеттемені оның функцияларында көздей отырып, мемлекеттік мекеме туралы ережеге өзгерістер енгізу мүмкіндігін қарастыру.

«Қарасу ауданы әкімдігінің жер қатынастары бөлімі» ММ 2 тәуекел:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Нормативтік құқықтық актілер ережелерінің қайшылығы-бірдей немесе сабақтас құқықтық қатынастарды реттейтін жекелеген құқықтық актілер арасындағы сәйкессіздіктер немесе қайшылықтар.*

Негіздеме: Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2020 жылғы 1 қазандағы № 301 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 6 қазанда № 21366 болып тіркелді. Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер тізіліміне сәйкес мемлекеттік көрсетілетін қызметтің атауы - "Сауда-саттықты (аукциондарды) өткізуді талап етпейтін, мемлекеттік

меншіктегі жер учаскелеріне құқықтарды сатып алу" Мемлекеттік көрсетілетін қызмет қағидалары " көрсетіледі.

"Сауда-саттықты (конкурстарды, аукциондарды) өткізуді талап етпейтін, мемлекеттік меншіктегі жер учаскелеріне құқықтар алу "Мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларында"конкурс" деген сөз көрсетіледі

Мемлекеттік қызмет атауына сәйкес келмейтін анықталған сәйкессіздік Мемлекеттік қызмет көрсетуге өтінім беру кезінде көрсетілетін қызметті алушылардың кейбір қате түсініктеріне әкеледі.

Ұсынымдар: Мемлекеттік қызмет көрсету туралы бекітілген қағидаларға сәйкес мемлекеттік тілдегі атауды сәйкестікке келтіру.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Жекелеген рәсімдерді регламенттеудің жеткіліксіздігі (нормативтік олқылықтар).*

Негіздеме: Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 48-бабының 1, 5-тармақтарына сәйкес, жер учаскесі немесе жер учаскесін жалға алу құқығы жеке және заңды тұлғаларға пайдалануға және пайдалануға берілген жағдайларды қоспағанда, мемлекеттік меншіктегі және жер пайдалануға берілмеген жер учаскелерін немесе жер учаскелерін жалға алу құқығын беру сауда-саттықта (аукциондарда) жүзеге асырылады. меншік құқығында және (немесе) өзге де заттық құқықтарда, оның ішінде ғимараттарды (құрылыстарды) кеңейту және реконструкциялау үшін оларға тиесілі ғимараттарды (құрылыстарды, құрылыстарды) күтіп-ұстау,) Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген сәулет-қала құрылысы және (немесе) құрылыс құжаттамасына сәйкес іргелес аумақта.

Дара кәсіпкерге іргелес аумақта қосымша жер учаскесін беру кезінде аралас тауарлар дүкені ғимаратын кеңейту және реконструкциялау үшін Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 48-бабының 5-тармағына сәйкес ерекше жағдай қолданылды (жер комиссиясының 17.04.2023 ж.оң қорытындысы негізінде).

Қадағалау органдары тексеру жүргізген кезде сауда-саттықты (аукциондарды) өткізбей жер учаскесін заңды түрде бермеу фактісі анықталды, сондай-ақ іргелес аумақтағы ғимараттарды (құрылыстарды, құрылыстарды) кеңейту және реконструкциялау үшін өтініш беруші сәулет-жоспарлау тапсырмасын беруі тиіс екендігі анықталды.

Іргелес аумақтағы ғимараттарды (құрылыстарды, құрылыстарды) кеңейту және реконструкциялау үшін өтініштерді қарау кезінде жер комиссиясының мүшелері "сауда-саттықты (конкурстарды, аукционды) өткізуді талап етпейтін, мемлекеттік меншіктегі жер учаскелеріне құқықтар алу" Мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларына сәйкес сәулет жоспарлау тапсырмасын талап ете алмайды, өтініш беруші белгіленген нысандағы өтінішті толтырады, жер учаскесін орналастыру схемасын қоса бере отырып.

учаскесінде (аланда, трассада) объектінің мақсатына, негізгі параметрлеріне және орналастырылуына қойылатын талаптар кешені, сондай-ақ осы елді мекен үшін қала құрылысы регламенттеріне сәйкес белгіленетін жобалау мен құрылысқа қойылатын міндетті талаптар, шарттар мен шектеулер пункт. Бұл ретте Тапсырыс беруші (құрылыс салушы, инвестор) ұсынатын эскиздерге (эскиздік жобаларға) сәйкес түсті шешім және ғимараттардың (құрылыстардың) қасбеттерін әрлеу материалдарын пайдалану, көлемдік-кеңістіктік шешім бойынша талаптарды белгілеуге жол беріледі.

Ұсынымдар: ҚР Жер кодексіне 48-баптың 5-тармағына өзгерістер енгізу туралы Ауыл шаруашылығы министрлігіне хат жолдау қажет, қосымша жер учаскелерін беруге, іргелес аумақтағы ғимараттарды (құрылыстарды, құрылыстарды) кеңейту және реконструкциялау үшін өтініштерді қарау кезінде өтініш берушінің сәулет-жоспарлау тапсырмасын беру қажеттілігі туралы бөлігінде өзгерістер енгізу қажет.

«Қарасу ауданы әкімдігінің қаржы бөлімі» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Нормативтік құқықтық актілер ережелерінің қайшылығы-жөкеелеген құқықтық актілер арасындағы сәйкессіздіктер немесе қайшылықтар.*

Негіздеме: 2025 жылғы 24 Желтоқсанда "Қарасу ауданы әкімдігінің қаржы бөлімі" ММ мен жеке кәсіпкер Ағыбаева Гүлнұр арасында компьютерлік техниканы диагностикалау қызметтері бойынша Мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасалды, шарт 2025 жылғы 24 желтоқсанда қол қойылған сәттен бастап күшіне енді. Шарттың талаптарына және техникалық ерекшелікке сәйкес өнім беруші шартқа қол қойылған күннен бастап күнтізбелік 16 күн ішінде қызмет көрсетуге міндеттеме алды, бұл ретте шарттың орындалу мерзімі 2025 жылғы 31 желтоқсанға дейін болды. Алайда өнім беруші шарт бойынша міндеттемелерді өзіне ала отырып, белгіленген мерзімде оларды орындауға кіріспеді, қызмет көрсету орны бойынша келмеді, компьютерлік жабдықты диагностикалауды жүргізбеді.

Жауапкердің өз міндеттемелерін орындамауына байланысты Мемлекеттік сатып алу веб-порталы арқылы 2025 жылғы 30 желтоқсанда өнім берушіге біржақты тоқтату туралы хабарлама жіберілді.

"Қарасу ауданы әкімдігінің қаржы бөлімі" ММ 2025 жылғы 31 Желтоқсанда өнім берушіні мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушы деп тану туралы талап арыз берді.

Қостанай облысының мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты 2026 жылғы 18 ақпанда электрондық азаматтық істерді қашықтықтан қарағаннан кейін талап арызды қанағаттандырудан бас тарту туралы шешім шығарды, өйткені Тапсырыс беруші (қаржы бөлімі) міндеттемелерді орындау мерзімін іс жүзінде 7 күнтізбелік күн берді, осылайша өнім берушінің қызмет көрсету мерзімін бұзды.

Сонымен, 5-тармаққа сәйкес, 101-бап.Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 15 наурыздағы № 171-VIII Бюджет кодексі. - "бюджеттің атқарылуы ағымдағы қаржы жылының 1 қаңтарынан басталып, 31 желтоқсанында аяқталады.

Ағымдағы қаржы жылының бюджетке түсімдерді есепке жатқызуға және бюджеттен төлемдерді жүзеге асыруға байланысты барлық операциялары ағымдағы қаржы жылының 31 желтоқсанында аяқталады, ағымдағы қаржы жылының 31 желтоқсанының соңына дейін пайдаланылмаған жоспарлы тағайындаулардың қалдықтары жойылады", сондай – ақ 101-баптың 6-тармағы - "бюджеттің атқарылуы тиісті қаржы жылына арналған бюджет қаражатының көлемі шегінде жүзеге асырылады республикалық бюджет туралы заңмен немесе мәслихаттың жергілікті бюджет туралы шешімімен бекітілген жыл. Бюджетті атқару кезінде ағымдағы қаржы жылында жоспарлы кезеңнің екінші және (немесе) үшінші Қаржы жылдарында көзделген бюджет қаражатын пайдалануға жол берілмейді". Ал 569-тармақтың мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларына сәйкес тауарларды жеткізудің ең аз мерзімі кемінде 15 күнтізбелік күнді құрайды.

Осы арқылы ағымдағы қаржы жылының соңғы тоқсанында тауарларды мемлекеттік сатып алу рәсімдерін жүзеге асыру кезінде қаржылық тәртіпті және Мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы бұзудың жоғары тәуекелдерін тудыратын материалдық (бюджеттік) және процестік (сатып алынатын) құқық нормалары арасында жойылмайтын құқықтық коллизия туындайтынын түсіндіреміз.

Ұсынымдар: Ереженің 569-тармағын (ҚР Қаржы министрінің бұйрығымен бекітілген) қаржы жылының соңында аяқталатын сатып алулар үшін арнайы ескертпемен толықтыруды ұсынамыз.

Ағымдағы редакция: "тауарларды жеткізудің ең аз мерзімі кемінде күнтізбелік он бес күнді құрайды..."»

Ұсынылып отырған редакция: "ағымдағы қаржы жылының желтоқсанында шарттары жасалатын мемлекеттік сатып алуды қоспағанда, тауарларды жеткізудің ең аз мерзімі кемінде күнтізбелік он бес күнді құрайды, мұнда тауарды жеткізу мен қабылдаудың технологиялық мүмкіндігі болған жағдайда оны жеткізу мерзімі тараптардың келісімі бойынша 31 желтоқсанды қоса алғанда дейін қысқартылуы мүмкін".

Бұл өзгеріс қаржы жылы жабылғанға дейін бюджетті игеруге үлгеру үшін желтоқсан айында 5-10 күнге дейін мерзімін қысқартуға мәжбүр болған мемлекеттік қызметшілерге ішкі мемлекеттік аудит органдары (ІБ) тарапынан әкімшілік айыппұл салу тәуекелдерін алып тастайды.

3. Ұйымдастыру-басқару қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау.

Талдау нәтижелері бойынша ұйымдастыру-басқару қызметінде 45 сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталды.

3.1. Персоналды басқару саласын талдау.

Кадр саясаты.

Жеке құрам менеджменті. Кадрлар қозғалысы.

Мемлекеттік қызмет: Штат саны – 139. Нақты саны – 128. Бос орындар – 11.

Жұмысқа қабылданғандар:

2025 жыл – 34 қызметкер.

2026 жыл – 28 қызметкер.

Жұмыстан шығарылды:

2025 жыл – 51 қызметкер.

2026 жыл – 24 қызметкер.

Теріс себептермен жұмыстан босатылған – 0.

Тағылымдама:

2025 жыл – 19 қызметкер.

2026 жыл – 7 қызметкер.

Кадрлардың біліктілігін арттыру/қайта даярлау (өту орны: Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік басқару академиясының Қостанай облысы бойынша филиалы):

2025 жыл – 45 қызметкер.

2026 жыл – 19 қызметкер.

Тәртіптік практика:

2025 жыл – 18 адам қатысты.

2026 жыл – 14 адам қатысты.

Персоналды басқару саласын талдау нәтижелері бойынша **3 сыбайлас жемқорлық тәуекелдері** анықталды:

«Черняев ауылдық округі әкімінің аппараты» 1 тәуекел ММ :

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: Мемлекеттік қызметке кір келтіретін теріс қылықтар жасау.

Негіздеме: "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 1-тармағының 6-тармақшасына сәйкес жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға құмар ойындарға және бәс тігуге қатысуға тыйым салынады. Бұл норма "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне ойын бизнесі және лотерея қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының 2024 жылғы 8

шілдедегі № 116-VIII заңымен енгізілді. Аталған шектеуді сақтамағаны үшін заңнамада теріс себептер бойынша жұмыстан шығару көзделген.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау барысында ауылдық округ әкімінің Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді бұзу фактісі анықталды. 2026 жылғы 20 наурыздағы бірыңғай тәртіптік комиссия отырысының нәтижелері бойынша Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы сақтамағаны үшін, атап айтқанда құмар ойындарға қатысқаны үшін 2026 жылғы 26 наурыздан бастап Черняев ауылдық округі әкімінің жұмыстан босатылуы түрінде тәртіптік жаза қолданылды (Қарасу ауданы әкімінің 26.06.2026 ж. №7Р/К Өкімі).

Мемлекеттік қызметшінің құмар ойындарға қатысуы сыбайлас жемқорлық тәуекелін тудырады, өйткені ол: сыбайлас жемқорлық ұсыныстарына осалдықтың жоғарылауына әкелуі мүмкін; материалдық пайда алу мақсатында лауазымдық өкілеттіктерді теріс пайдалану; мүдделер қақтығысының туындауы; халықтың мемлекеттік органдарға деген сенім деңгейінің төмендеуі.

Аталған жағдай сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулердің сақталуын бақылаудың жеткіліксіздігін және мемлекеттік қызметшілер арасында профилактикалық жұмысты күшейту қажеттігін айғақтайды.

Ұсынымдар: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың сақталуын бақылауды күшейту. "Черняев ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ мемлекеттік қызметшілері EGOV Mobile қосымшасы арқылы құмар ойындарға және бәс тігуге қатысудан бас тартуды (өзін-өзі шектеуді) ресімдесін.

Әкім жанынан мемлекеттік қызметшілердің қызметтік этикасын сақтау жөнінде кеңес өткізу.

«Қарасу ауданы әкімдігінің ішкі саясат бөлімі» 1 тәуекел ММ:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Жеке құрам бойынша бұйрықтарды тіркеудің болмауы.*

Негіздеме: Бұйрықтарды есепке алу жеке тіркеу журналдарын (кітаптарын) жүргізбестен, тігілген бұйрықтар папкаларындағы ішкі тізімдеме арқылы жүзеге асырылған. Есепке алудың мұндай тәртібі өкімдік құжаттардың қозғалысын жүйелеу мен бақылаудың жеткілікті деңгейін қамтамасыз етпейді.

Бұйрықтарды толыққанды тіркеудің болмауы басқарушылық шешімдердің ашықтығын төмендетеді, құжаттарды жедел іздеуді және тексеруді қиындатады, сондай-ақ жекелеген бұйрықтардың жоғалуына немесе уақытылы анықталмауына байланысты тәуекелдерді туындатады.

Сонымен қатар, есепке алудың мұндай форматы құжаттарға кейінгі күнмен өзгерістер енгізу немесе оларды есепке алмай шығару мүмкіндігін жоққа шығармайды, бұл сыбайлас жемқорлық және ұйымдастырушылық тәуекелдерді арттырады.

Ұсынымдар: 1. Келесі санаттар бойынша бұйрықтарды тіркеу журналдарын (кітаптарын) міндетті түрде жүргізуді енгізу:

- жеке құрам бойынша;

- штаттан тыс қызметкерлер бойынша;
- негізгі қызмет бойынша.

2. Әрбір бұйрықты іске тігіп сақтағанға дейін міндетті түрде тіркеуді қамтамасыз ету.

3. Ішкі тізімдемені тіркеуді алмастырмайтын қосымша құрал ретінде сақтап қалу.

4. Тіркеу журналдарындағы мәліметтерді іс жүзінде тігілген бұйрықтармен мерзімді түрде салыстырып тексеруді жүргізу.

«Ильич ауылдық округі әкімінің аппараты» 1 тәуекел ММ :

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Басшының міндеттерін тиісінше орындамау.*

Негіздеме: Талданатын кезеңде (2025 жылдың екінші жартыжылдығы – 2026 жылдың бірінші жартыжылдығы) "Ильичевка ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ тәртіптік жауапкершілікке тартудың 1 жағдайы тіркелді. Ауылдық округ әкімі Е. С. Қалиевке тәртіптік теріс қылық жасағаны үшін ескерту түрінде тәртіптік жаза қолданылды. Теріс қылық лауазымдық міндеттерін тиісінше орындамауында, атап айтқанда Ильчев ауылдық округінде Кеңес ұйымдастыру кезінде бұзушылықта көрініс тапты.

Жаза "Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы" ҚР Заңының 43 және 44-баптарына және тәртіптік жаза қолдану қағидаларына сәйкес қолданылды.

Ұсынымдар: Қызметкерлерге жиналыстар мен ішкі рәсімдерді ұйымдастыру регламентін сақтау бойынша егжей-тегжейлі нұсқау беру.

Қайта рәсімдік бұзушылықтардың алдын алу үшін әкім аппаратында атқарушылық тәртіпті бақылауды күшейту.

3.2. Мүдделер қақтығысын реттеу саласын талдау.

Талдау қорытындысы бойынша мүдделер қақтығысы фактілері анықталған жоқ.

3.3. Мемлекеттік қызмет көрсету саласын талдау.

Қарасу ауданы әкімдігінің мемлекеттік мекемелері 2025 жылы **4884 қызмет көрсетті**, оның ішінде электронды түрде «электрондық үкімет» порталы және «Е-лицензиялау» МДБ арқылы **4146 қызмет**, байланыссыз Ақпараттық жүйелер арқылы – **273 қызмет** және тікелей байланыс ақпараттық жүйелері арқылы – **4 қызмет** көрсетілді. Электрондық нысанда көрсетілген мемлекеттік қызметтердің үлесі **3057 қызмет бұл 92,18 % құрайды.**

Проактивті форматта көрсетілген мемлекеттік қызметтер саны-**79**. Мемлекеттік органның өзінде (ведомстволық бағынысты ұйымда) қағаз нысанда көрсетілген мемлекеттік **қызметтер саны – 56**. Өткізілген түсіндіру іс – шараларының **саны-624**. Халықты мемлекеттік қызмет көрсету сапасын арттыру бойынша түсіндіру іс – шараларымен қамту- **1 680 адам**.

Қарасу ауданы әкімдігінің мемлекеттік мекемелері 2026 жылғы қаңтар-маусым аралығында **891 қызмет көрсетті**, оның ішінде «электрондық

Қарасу ауданы әкімдігінің мемлекеттік мекемелері 2026 жылғы қаңтар-маусым аралығында **891 қызмет көрсетті**, оның ішінде «электрондық үкімет» порталы және «Е-лицензиялау» МДБ арқылы электрондық түрде **603 қызмет**, байланыссыз ақпараттық жүйелер арқылы – **119 қызмет** және тікелей байланыстың ақпараттық жүйелері арқылы – **1 қызмет** көрсетілді қызметтер. Электрондық нысанда көрсетілген мемлекеттік қызметтердің үлесі **765 қызмет**, бұл **85,86% құрайды**.

Проактивті форматта көрсетілген мемлекеттік **қызметтер саны-82**.

Мемлекеттік органның өзінде (ведомстволық бағынысты ұйымда) қағаз нысанда көрсетілген мемлекеттік **қызметтер саны – 35**.

Мемлекеттік орғанда (ведомстволық бағынысты ұйымда) қағаз нысанда көрсетілген, бірақ «электрондық үкімет» веб-порталы және (немесе) Мемлекеттік корпорация арқылы көрсетілуі мүмкін Мемлекеттік **қызметтер саны – 51**.

Өткізілген түсіндіру іс – шараларының саны-**260**. Халықты мемлекеттік қызмет көрсету сапасын арттыру бойынша түсіндіру іс – шараларымен қамту- **1820 адам**.

Талданып отырған кезеңде мемлекеттік қызмет көрсету бойынша шағымдар өтініш берушілерден түскен жоқ және қаралған жоқ.

Мемлекеттік қызметтерді көрсетуді талдау нәтижелері бойынша **8 сыбайлас жемқорлық тәуекелдері** анықталды:

«Айдарлы ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ **1 тәуекелі**:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімдерін бұзу.*

Негіздеме: М. Х-М. Итаевқа бұрын мақұлданған жер учаскесін беру туралы өкім беруге өтініш тек 5-ші жұмыс күні тіркелді, ал мемлекеттік қызмет көрсетудің жалпы мерзімі 3 жұмыс күнін құрайды. Яғни, бұл жағдайда қызмет көрсету тәртібін бұзу жалпы мерзімнің бұзылуына әкелді. Бұл ретте қызметтің нәтижесі екінші санаттағы рұқсаттарға жататынын ескере отырып, ауылдық округ әкімі 10 АЕК (қысқартылған іс жүргізу тәртібімен) мөлшерінде айыппұл түрінде әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Ұсыныстар:Мемлекеттік қызметтер көрсету мерзімдерінің сақталуын қамтамасыз ету үшін ақпараттық жүйелерде тиісті кезеңдік бақылау жүргізу қажет.

«Жамбыл ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ **1 тәуекелі**.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімдерін бұзу.*

Негіздеме: Мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларына сәйкес"Саудасаттықты (аукциондарды) өткізуді талап етпейтін мемлекеттік меншіктегі жер учаскелеріне құқықтарды алу" 2-тарау. Мемлекеттік қызметті облыстардың, облыстық маңызы бар қалалардың (оның әкімшілік бағынысына берілген аумақта), аудандардың жергілікті атқарушы органдары және жер учаскесінің

орналасқан жері бойынша кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтердің әкімдері (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) жеке және заңды тұлғаларға (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті алушы) көрсетеді.

"Жамбыл ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ-не 2026 жылдың бірінші жартыжылдығында осы мемлекеттік қызмет бойынша бірнеше рет өтінімдер келіп түсті, өтініш берушілер Қостанай ауданы Жамбыл ауылдық округінің жер учаскесін сатып алуға өтінім жіберді, адресат қате анықтаған жағдайда кадр қызметкері өтінім берушінің өтінім берушімен байланысуға тырысып, өтінім берушінің өтінімді жібермегені туралы хабарлайды. қажетті мекен-жай. Көп жағдайда өтініш берушімен байланысу үшін бір-үш жұмыс күні қажет (өтініш беруші өз өтінішін қайтарып алуға уәде берген жағдайда үш күн). Бұл жағдай Мемлекеттік қызмет көрсету мерзімдерінің бұзылуына әкеледі.

Ұсыныстар: "Ұлттық ақпараттық технологиялар" АҚ-ға жіберу - Қазақстан Республикасының Қостанай облысы бойынша "электрондық үкіметтің" ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымының операторына осы қате анықталған кезде көрсетілетін қызметті берушінің кеңсе қызметкеріне не көрсетілетін қызметті берушіге Е-лицензиялау ақпараттық жүйесінен бас тарту функциясын қосуды сұрайтын хат, өйткені мемлекеттік қызметті облыстардың, облыстық маңызы бар қалалардың (оның әкімшілік бағынысына берілген аумақта), аудандардың жергілікті атқарушы органдары көрсетеді жер учаскесінің орналасқан жері бойынша кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтердің әкімдері (бұдан әрі – көрсетілетін қызметті беруші) жеке және заңды тұлғаларға.

«Қарасу ауданы Қарасу ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ
1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Мемлекеттік қызмет көрсету кезіндегі тікелей байланыс.*

Негіздеме: Талданып отырған кезеңде "Қарасу ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ "Жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек тағайындау" мемлекеттік қызмет көрсету бойынша 16 адам жүгінді, бұл "жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек тағайындау" мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларының 2-тарауының 3-тармағына сәйкес.

Мемлекеттік қызметті алу үшін көрсетілетін қызметті алушы өзінен немесе отбасы атынан көрсетілетін қызметті берушіге немесе ауылдық округ әкіміне осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша "жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек тағайындау" мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандартының мемлекеттік көрсетілетін қызмет көрсету үшін қажетті құжаттар тізбесінде көрсетілген құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша өтініш беру арқылы жүгінеді (бұдан әрі-мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарты).

Ұсыныстар: Мемлекеттік қызметтер көрсету тәртібін айқындайтын тиісті заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау туралы, өтініш берудің баламалылығы және тиісінше "Электрондық үкімет" порталында мемлекеттік қызметтер бойынша әтиже алу мүмкіндігі туралы ұсыныс жоғары тұрған органға жіберілсін.

«Новопавловка ауылы әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Мемлекеттік қызмет көрсету кезіндегі тікелей байланыс.*

Негіздеме: «Жер қатынастары саласында мемлекеттік қызметтер көрсету жөніндегі қағидаларды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 1 жылғы 2020 қазандағы № 301 бұйрығына сәйкес, «Жер учаскесін жалдау мерзімін ұзарту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет 4-тармағына сәйкес «электрондық үкімет» веб-порталы және көрсетілетін қызметті берушінің кеңсесі арқылы көрсетіледі, сол арқылы мемлекеттік қызметтер көрсету кезінде тікелей байланыс жасауға жол беріледі көрсетілетін қызметті берушінің көрсетілетін қызметті алушымен.

Ұсыныстар: Қарасу ауданы әкімдігінің ішкі бақылау, мемлекеттік қызметтер көрсету сапасының мониторингі және ақпараттық технологиялар бөліміне «Жер учаскесін жалдау мерзімін ұзарту» мемлекеттік қызмет көрсету Ережесіне тиісті өзгерістер енгізу қажеттілігі мәселесі бойынша шаралар қабылдау үшін хат жолдау.

«Шолақашы ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Электрондық форматта мемлекеттік қызметтерді алу кезінде көрсетілетін қызметті алушы мен әкімдік маманы арасында тікелей байланыстың болуы.*

Негіздеме: Ауылдық округ әкімінің аппаратында халықтың электрондық түрде мемлекеттік қызметтерді өз бетінше алуына арналған "құқық кабинеті" жұмыс істейді. Осы ресурс арқылы азаматтар ЭЦҚ ала алады, мобильді азаматтар базасына тіркеле алады, сондай-ақ электрондық үкімет порталы арқылы түрлі анықтамалар мен үзінді көшірмелерді ресімдей алады.

Электрондық цифрлық қолтаңбаны алу ең көп сұранысқа ие қызмет болып табылады. Оны ресімдеу рәсімі өтініш берушінің қашықтан бейне сәйкестендіруден міндетті түрде өтуін көздейді. Сонымен қатар, "құқық кабинетінде" бар компьютерлік жабдық жеке басын бейне тексеруден өту үшін қажетті веб-камерамен жабдықталмаған. Осыған байланысты азаматтар бейне сәйкестендіру үшін жеке мобильді құрылғыларды пайдаланатын әкім аппаратының мамандарынан көмек сұрауға мәжбүр.

Көрсетілген мән-жай қызмет көрсету кезінде көрсетілетін қызметті алушы мен лауазымды адамның тікелей өзара іс-қимылы үшін жағдай жасайды, ол электрондық форматта мемлекеттік қызметтерді өз бетінше алу қағидатына толық шамада сәйкес келмейді және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына ықпал етуі мүмкін.

Ұсыныстар: Электрондық цифрлық қолтаңбаны және электрондық форматтағы өзге де мемлекеттік қызметтерді алу кезінде көрсетілетін қызметті алушылардың бейнеиденттендіру рәсімінен өз бетінше өтуін қамтамасыз ету үшін Веб-камераны не кіріктірілген веб-камерасы бар компьютерлік жабдықты сатып алуды және орнатуды көздеу.

«Қарасу ауданы әкімдігінің кәсіпкерлік және ауыл шаруашылығы бөлімі» ММ 2 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Техниканы жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқаудан өткізу бойынша көрсетілетін қызметті алушыларды мемлекеттік көрсетілетін қызметпен толық қамтуды қамтамасыз ету тетіктерінің болмауы.*

Негіздеме: "Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 1-тармағының 18) тармақшасына және Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 4-3/269 бұйрығымен бекітілген жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқау қағидаларына сәйкес тіркелген ауыл шаруашылығы техникасы жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқауға жатады. Сонымен қатар, қолданыстағы тәртіп техника иесінің өтініші бойынша техникалық байқау жүргізуді көздейді. Бұл ретте Қағидаларда мемлекеттік қызметті алуға жүгінбеген иелеріне қатысты техникалық байқаудан және бақылаудан өткені туралы деректермен тіркелген техниканы міндетті түрде салыстыру тетіктері көзделмеген.

Жоғарыда айтылғандар жекелеген техника иелерінің міндетті техникалық байқаудан өтуін қамтамасыз ету, сондай-ақ міндетті техникалық байқаудан өтпеген техникаға қатысты шаралар қолданбау кезінде лауазымды адамдар тарапынан сайлау тәсілінің мүмкіндігінде көрінетін сыбайлас жемқорлық тәуекелін тудырады.

Ұсыныстар: Уәкілетті органға хат жолдау – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 4-3/269 бұйрығымен бекітілген жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқау қағидаларына өзгерістер енгізу туралы ұсыныспен жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік тіркеу деректері негізінде міндетті жыл сайынғы техникалық байқауға жататын техниканың тізбесін қалыптастыру, сондай-ақ салыстырып тексеруді жүзеге асыру міндетін бекіту бөлігінде белгіленген мерзімде өтпеген техниканы анықтау үшін техникалық байқаудан өткені туралы мәліметтер.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Техниканы жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқаудан өткізу бойынша Мемлекеттік қызмет көрсету кезінде мамандандырылған диагностикалық жабдықтың болмауы.*

Негіздеме: "Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6-

бабы 1-тармағының 18) тармақшасына сәйкес мемлекет Тракторларды, өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы, мелиоративтік және жол-құрылыс машиналарын, олардың тіркемелерін және өтімділігі жоғары арнайы машиналарды жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқаудан өткізу мәселелерін реттеуді қамтамасыз етеді.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 30 наурыздағы № 4-3/269 бұйрығымен бекітілген жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқау қағидаларына сәйкес техникалық байқаудың мақсаты машиналардың техникалық жай-күйінің қауіпсіз пайдалану талаптарына сәйкестігін айқындау болып табылады.

Сонымен қатар, талдау барысында көрсетілетін қызметті берушіде ауыл шаруашылығы техникасының жекелеген техникалық параметрлерін (тежегіш жүйесі, рульдік басқару, Жарық аспаптары, пайдаланылған газдардың уыттылығы және басқа да қауіпсіздік көрсеткіштері) объективті тексеруге мүмкіндік беретін мамандандырылған диагностикалық жабдықтың болмауы анықталды.

Нәтижесінде диагностиканың аспаптық әдістерінің болмауы техниканың техникалық жай-күйін субъективті бағалауға және лауазымды адамның қалауы негізінде шешімдер қабылдауға жағдай жасайды, бұл мемлекеттік қызмет көрсету кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін арттырады.

Ұсыныстар: Жергілікті атқарушы органдарды мамандандырылған диагностикалық жабдықтармен жарақтандыруға қойылатын ең төменгі талаптарды көздей отырып, жыл сайынғы мемлекеттік техникалық байқау өткізуді регламенттейтін нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізу мәселесін қарау туралы Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігіне хат жолдасын, сондай-ақ оны сатып алуға тиісті қаржыландыру бөлу мәселесін пысықтасын.

«Қарасу ауданы әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Мемлекеттік қызмет көрсету тәртібін бұзу.*

Негіздеме: Мемлекеттік қызметтер көрсету кезіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің негізгі факторлары адами фактордың, дискрециялық өкілеттіктердің болуы, көрсетілетін қызметті алушылармен тікелей байланыстың болуы, сондай-ақ процестерді автоматтандырудың жеткіліксіз деңгейі болып табылады.

Ұсыныстар: Оларды азайту үшін рәсімдерді цифрландыруды, ішкі бақылауды күшейтуді, шешімдер қабылдаудың ашықтығын, қызмет көрсету мерзімдерін сақтауды және лауазымды тұлғалардың дербес жауапкершілігін қамтамасыз ету қажет. Мұндай шаралар мемлекеттік қызметтердің сапасын арттыруға, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға және азаматтардың мемлекеттік органдарға деген сенімін нығайтуға мүмкіндік береді.

3.4. Рұқсат ету функцияларының көлемін талдау.

3.5. Бақылау және бақылау функцияларының көлемін талдау.

Бақылау функцияларын талдау нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

3.6. Ақпараттық жүйелердің жұмысын талдау.

Ақпараттық жүйелердің жұмысын талдау нәтижелері бойынша 1 сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталды.

«Қарасу ауданы әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Заңсыз пайдалану электрондық цифрлық қолтаңба.*

Негіздеме: «Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы» Заңның 10-бабының 2-тармағына сәйкес (2003 жылғы 7 қаңтардағы № 370) электрондық цифрлық қолтаңбаның жабық кілттері оларды заңды негізде иеленетін тұлғалардың меншігі болып табылады.

Үшінші тұлғалардың электрондық цифрлық қолтаңбаны (ЭЦҚ) пайдалануы Елеулі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін туғызады, өйткені ол ЭЦҚ иесінің атынан оның тікелей қатысуынсыз заңды маңызы бар іс-әрекеттер жасауға мүмкіндік береді.

Алайда, «Е-лицензиялау» ақпараттық жүйелерінде көрсетілген мәліметтерге сәйкес жоғарыда аталған талаптар сақталмайды.

Ұсыныстар: ЭЦҚ-ны дербес пайдалану және электрондық цифрлық қолтаңба кілттерін басқа тұлғаларға беруге жол бермеу бөлігінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын мүлтіксіз сақтауды қамтамасыз ету.

Мемлекеттік ақпараттық жүйелермен жұмыс істеу кезінде қызметкерлердің ақпараттық қауіпсіздік талаптарын сақтауын құрылымдық бөлімшелер басшылары тарапынан бақылауды күшейту.

ЭЦҚ пайдаланғаны үшін дербес жауапкершілік мәселелері және оны үшінші тұлғаларға беру салдары бойынша тұрақты нұсқамалар мен оқыту іс-шараларын өткізуді ұйымдастыру.

Бөгде адамдардың кіруіне жол бермейтін жағдайларда ЭЦҚ жеткізгіштерін сақтауды қамтамасыз ету, сондай-ақ парольдерді ашық қолжетімділікте сақтау тәжірибесін болдырмау.

ЭЦҚ-ны үшінші тұлғаларға беру фактілері анықталған кезде Қазақстан Республикасының заңнамасына және мемлекеттік органның ішкі актілеріне сәйкес тәртіптік ықпал ету шараларын қабылдасын.

3.7. Құжаттамалық қамтамасыз ету көлемін талдау.

Құжаттамалық қамтамасыз ету көлемін талдау нәтижелері бойынша 2 сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

«Қойбағар ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Кіріс хат-хабарларды тіркеу тәртібін бұзу.*

Негіздеме: Талдаудың кіреберісінде келіп түскен хаттардың кіріс хат-хабарлар журналында тіркелмеу фактісі анықталды, бұл құжаттарды есепке алу тәртібінің бұзылғанын куәландырады және өтініштерді уақтылы қарамау, құжаттардың жоғалуы, сондай-ақ кіріс хат-хабарлардың қозғалысына тиісті бақылаудың болмауы үшін жағдайлар туғызуы мүмкін.

Ұсыныстар: "Қойбағар ауылдық округі әкімі аппаратының" қызметкерлері үшін "мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарда құжаттандыру, құжаттаманы басқару және электрондық құжат айналымы жүйелерін пайдалану қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 31 қазандағы №703 қаулысына сәйкес құжат айналымы қағидаларын қатаң сақтау және оларды бұзғаны үшін жауапкершілік қажеттілігі туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

Келіп түскен барлық хат-хабарларды келіп түскен күні кіріс хат-хабарлар журналына міндетті және уақтылы тіркеуді қамтамасыз ету. Кіріс хат-хабарларды есепке алуды жүргізуді және құжаттарды тіркеудің белгіленген тәртібінің сақталуын бақылауды күшейту.

«Ильичауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Ішкі лауазымдық нұсқаулықтарда мүдделер қақтығысы туындағаны туралы хабарлау тәртібін реттейтін ережелердің болмауы.*

Негіздеме: Ішкі құжаттарда тиісті ережелердің болмауы қызметтік міндеттерді орындау кезінде мүдделер қақтығысының туындауы үшін жағдай жасауға ықпал етуі мүмкін, өйткені қызметкерлер жеке мүдделілік туындаған кезде іс-қимыл тәртібі бөлігінде реттелмеген.

Ұсыныстар: Әкім аппараты қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарын мүдделер қақтығысының туындауы не туындау мүмкіндігі туралы тікелей басшыны міндетті түрде жазбаша хабардар ету туралы ережелермен қайта қарау және толықтыру.

Мүдделер қақтығысы туралы хабарламалар түскен кезде ішкі іс-қимыл алгоритмін әзірлеу және бекіту.

Қызметкерлер арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы сақтау және мүдделер қақтығысын болдырмау мәселелері бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

3.8. Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерімен жұмыс саласын талдау.

2026 жылдың өткен кезеңінде өтініштердің жалпы саны 299 түсті, оның ішінде өтініштер - 34, ЖТ/ЗТ - 12 қабылдауға өтініш, өтініш-66, шағымдар-3, адвокаттардың сұрауы-17, нотариустардың сұрауы-1, сот орындаушысының сұрауы - 29, сұрау салулар акпарат беру - 21, БАҚ сұрауы - 7, ұсыныстар-58, жауап - 1, хабарлама-49.

Өтініштерге уақтылы жауап бермеу фактілері жоқ.

Талдау қорытындысы бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

3.9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша жұмыс саласын талдау.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі жұмысты талдау қорытындысы бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.

3.10. Қызметтің жариялылығы мен ашықтығын қамтамасыз етуді талдау.

Талдау қорытындысы бойынша 1 сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

«Черняев ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Қоғамдық қызмет көрсететін объектінің қызметі туралы ақпаратты уақтылы жарияламау*

Негіздеме: "Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 11-бабының 3-тармағына сәйкес атқарушы органдар көрсетілетін қызметті алушыларды мемлекеттік қызметтер көрсету тәртібі туралы қолжетімді нысанда хабардар етуді қамтамасыз етеді. Ақпараттандыру БАҚ арқылы жүзеге асырылады (газетте, интернет-ресурста жариялау, тікелей эфирлер өткізу). Талданатын кезеңде көрсетілетін қызметті алушыларды тікелей эфирлер немесе БАҚ-та Жарияланымдар өткізу арқылы хабардар ету жүргізілмеді, бұл көрсетілетін қызметті алушылардың қажетті мәліметтерге қол жеткізуін шектеуге алып келеді, бұл азаматтардың ақпаратқа тең емес қол жеткізуі үшін жағдай жасайды, өтініш беру кезінде қателіктер ықтималдығын арттырады және азаматтардың лауазымды тұлғалардың ауызша түсіндірулеріне тәуелділігін қалыптастырады. Азаматтар түсініктеме алу үшін жеке жүгінуге мәжбүр, ақпарат таңдамалы түрде немесе ауызша түрде берілуі мүмкін, субъективті кеңес беру үшін жағдайлар жасалады, құжаттарды тапсыру рәсімінің қасақана күрделену жағдайлары болуы мүмкін.

Ұсыныстар: Азаматтардың мемлекеттік қызметтер туралы ақпаратқа тең және ашық қолжетімділігін қамтамасыз ету: аудандық "Қарасу өнері" газетінде мемлекеттік қызметтер көрсету тәртібі туралы ақпаратты жариялау, сондай-ақ "мемлекеттік қызметтер туралы" тікелей эфир өткізу.

Әкім жанынан мемлекеттік қызметтер туралы заңнаманы сақтау жөнінде кеңес өткізу қажет.

3.11. Қаржы-шаруашылық қызмет саласын талдау, оның ішінде мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру.

Қаржы-шаруашылық саласын және Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру саласын талдау қорытындысы бойынша 6 сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

«Қарамырза ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекел:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Қаржылық құжаттарды қайтару.*

Негіздеме: "ҚР ҚМ ҚМҚК Қостанай облысы бойынша мемлекеттік қазынашылық департаментінің Қарасу аудандық мемлекеттік қазынашылық басқармасы" РММ 2025 жылғы 4 тоқсандағы "Қарамырза ауылдық округі әкімінің аппараты" ММ қызметінің қазынашылық мониторингінің нәтижелері, сондай-ақ ұсынылатын құжаттардың сапасын жақсарту және бюджеттің тиісінше атқарылуын қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау бойынша ақпарат береді.

2025 жылдың 4 тоқсанында қазынашылық басқармасы 168 қаржы құжатын қабылдады, оның 156-сы орындалды, 12 құжат орындалмай қайтарылды, бұл 7,14% - 7 құрайды.

Қаржыландыру жоспарларын/оларға өзгерістер енгізу туралы анықтамаларды орындамай қайтарылғандардың жалпы саны 5 құрады. Қайтарылған төлем шоттарының жалпы саны 7 болды.

Аудандық мемлекеттік қазынашылық басқармасының жауапты орындаушылары алдын ала және ағымдағы бақылауды жүзеге асыру барысында Қазақстан Республикасы бюджет заңнамасының және Мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманың талаптарын бұзу тәуекелдерін анықтауға байланысты қаржылық құжаттар орындалмай қайтарылды.

Көрсетілген фактілер Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 15 наурыздағы № 171-VIII Бюджет кодексі талаптарының тиісінше сақталмағаны туралы куәландырады, оның ішінде:

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 4-бабы-бюджет процесінің негізділігі, тиімділігі және нәтижелілігі қағидаттарын бұзу;

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 5-бабы-бюджет қаражатын алушылардың қабылданған міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету және бюджет заңнамасының талаптарын сақтау жөніндегі міндеттерін тиісінше орындамау;

Қазақстан Республикасы Бюджет Кодексінің 9-бабы-бекітілген бюджеттік мақсаттарға және шығыстардың экономикалық сыныптамасына сәйкес бюджет шығыстарын жүзеге асыру тәртібін сақтамау;

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 10 — бабы-қаржылық құжаттарды ресімдеу кезінде Бірыңғай бюджеттік сыныптаманы қолдану талаптарын бұзу;

Ұсынымдар: Қаржылық құжаттарды қалыптастыру кезінде ішкі бақылауды күшейту, Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 4, 5, 9, 10 және 14-баптарының талаптарын сақтауды қамтамасыз ету, бюджет заңнамасы мәселелері бойынша жауапты қызметкерлерді оқытуды ұйымдастыру, төлем шоттары мен қаржыландыру жоспарларына алдын ала тексеру жүргізу, сондай-ақ жіберілген бұзушылықтар үшін лауазымды тұлғалардың дербес жауапкершілігін күшейту және уақтылы талдау жүргізу ұсынылды құжаттарды қайтару себептері.

«Люблин ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 2 тәуекел:

жауапкершілігін күшейту және уақтылы талдау жүргізу ұсынылды құжаттарды қайтару себептері.

«Люблин ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 2 тәуекел:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану.*

Негіздеме: Бензотриммерлерді пайдалану кезінде пайдаланылатын ЖЖМ есептен шығару жабдықтың жұмыс уақытын регламенттелген есепке алмай және орындалған жұмыстарды Құжаттамалық растаусыз (жұмыстарды есепке алу журналы, орындалған жұмыстар актілері) жүзеге асырылатыны анықталды. 2007 жылғы 28 ақпандағы № 234-ІІІ "бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы" ҚР Заңының 7-бабына сәйкес бухгалтерлік есеп бастапқы құжаттар негізінде шаруашылық операциялардың дұрыс көрсетілуін қамтамасыз етуі тиіс. Көрсетілген тәртіптің болмауы жеткілікті ішкі бақылауды қамтамасыз етпейді.

Ұсынымдар:

1. Бензотриммерлерді пайдалануды есепке алу және ЖЖМ (бензин, май) есептен шығару тәртібі бекітілсін.

2. Жұмыс уақыты мен орындалған жұмыстарды есепке алу журналын бастаңыз.

3. Техникалық сипаттамалары мен нақты жұмыс уақыты бойынша ЖЖМ шығынын есептеуді анықтаңыз.

4. Растайтын құжаттар негізінде ЖЖМ есептен шығаруды қамтамасыз ету.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану, бұл активтерді негізсіз есептен шығаруға жағдай жасайды.*

Негіздеме: Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2025 жылғы 16 сәуірдегі № 170 Бұйрығымен бекітілген Мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп шоттарының қолданыстағы жоспарының талаптарына сәйкес "жол белгілері" сияқты активтер 2383 – шотта есепке алынады-өзге де мүкәммал, су диспенсерлері, кәстрөлдер, табалар, жол белгілері, жасанды тегіссіздік, сәндік сипаттағы және практикалық пайдаланылатын объектілер (мүсіндер, субұрқақтар, барельефтер, көше отырғызғыштары, павильондар, беседкалар, орындықтар, урналар, балалар ойындары мен ересектердің демалысына арналған жабдықтар мен құрылымдар) және басқа да жабдықтар.

Шығыстар құрамындағы активтердің дұрыс көрсетілмеуі мекеме мүлкінің нақты болуы мен қозғалысы туралы ақпараттың сенімділігінің төмендеуіне әкеледі.

Ықтимал сыбайлас жемқорлық тәуекелдері жағдай жасайды; мүлікті негізсіз есептен шығару немесе жоғалту үшін; активтерді түгендеу және кейіннен есептен шығару кезінде теріс пайдалану тәуекелі.

Ұсынымдар:

1.ҚР ҚМ 16.04.2025 ж. №170 Бұйрығымен бекітілген шоттар жоспарына сәйкес жол белгілерінің дұрыс жіктелуін қамтамасыз ету (1319/2383).;

2.Қаржы-шаруашылық қызметі бойынша жауапты тұлғаға мүлікті сатып алу және оның қозғалысы бойынша дұрыс бухгалтерлік жазбалар жүргізілсін;

3.«Люблин ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ қайталанатын қателіктерді болдырмау үшін абаттандыру бойынша шығыстарды көрсету кезінде бухгалтерлік есепте бақылауды күшейту бойынша жауапты тұлғалармен семинар-кеңес өткізу.

«Қарасу ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі» ММ 1 тәуекелі

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі: *Іссапар шығындарын төлеу кезінде заңнама сақтамау.*

Негіздеме:Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 мамырдағы №256 қаулысымен бекітілген Бюджет қаражаты есебінен қызметтік іссапарларға, оның ішінде шет мемлекеттерге қызметтік іссапарларға арналған шығыстарды өтеу қағидаларының 6-тармағына сәйкес іссапарға кетер алдында іссапарға жіберілген қызметкерге жол ақысын төлеуге тиесілі сома, тұрғын үй-жайды жалдау бойынша шығыстар және тәуеліктік сома беріледі.

2026 жылдың I жартыжылдығында «Қарасу ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі» ММ-де қызметкерге іссапар шығындарын уақтылы төлемеу бойынша 1 дерек анықталды. Қарасу ауданы әкімінің 2026 жылғы 15 қаңтардағы №11 Р/К өкіміне сәйкес бөлім басшысы Аубакирова Г.К. 2026 жылғы 16 қаңтарда Қостанай қаласына іссапарға жіберілген, бірақ іссапар шығындарын төлеу белгіленген мерзімнен бұзылып, тек 2026 жылғы 24 ақпанда төленген.

Ұсыныстар: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 мамырдағы №256 қаулысымен бекітілген Бюджет қаражаты есебінен қызметтік іссапарларға, оның ішінде шет мемлекеттерге қызметтік іссапарларға арналған шығыстарды өтеу қағидаларын зерделеуді жүргізу.

«Қарасу ауданы әкімдігінің дене шынықтыру және спорт бөлімі» ММ 2 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі: *Мемлекеттік тілде техникалық ерекшеліктің болмауы.*

Негіздеме: "Мемлекеттік сатып алу туралы" Қазақстан Республикасының 01.07.2024 ж. № 106-VIII Заңының 12-бабы 2-тармағына сәйкес конкурстық құжаттаманы, аукциондық құжаттаманы, сондай-ақ баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде орналастырылатын ақпаратты ұйымдастырушы қазақ және орыс тілдерінде әзірлейді.

«Қарасу ауданы әкімдігінің дене шынықтыру және спорт бөлімі» ММ 2025 жылғы 22 қазандағы № 060120013233/250015/00" Компьютерлерге қызмет көрсету", техникалық ерекшелік тек орыс тілінде орналастырылған, бұл орыс тілін білмейтін әлеуетті өнім берушілер тобын шектеуге алып келеді, бұл

мемлекеттік сатып алуға қатысуға тең қолжетімділік қағидатын бұзады және жекелеген қатысушыларды кемсітуге жағдай жасайды тілдік белгісі бойынша.

Ұсыныстар: «Қарасу ауданы әкімдігінің дене шынықтыру және спорт бөлімі» ММ Мемлекеттік сатып алу жөніндегі жауапты маманды оқыту мақсатында "мемлекеттік сатып алу туралы" 2024 жылғы 1 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының нормаларын және Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2024 жылғы 9 қазандағы № 687 бұйрығымен бекітілген Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларын зерделеу бойынша семинар-кеңес өткізілсін техникалық ерекшелікті қоса алғанда, барлық сатып алу құжаттамасын қазақ және орыс тілдерінде дұрыс орналастыру.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі: *Мемлекеттік аудит органдарын тексеру кезінде бұзушылықтарды анықтау фактілерінің болуы.*

Негіздеме: Қызметтік іссапарларға арналған шығыстарды бюджет қаражаты есебінен, оның ішінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 мамырдағы № 256 қаулысымен бекітілген Шет мемлекеттерге өтеу қағидаларының 6-тармағына сәйкес іссапарға кетер алдында іссапарға жіберілген қызметкерге жол жүру ақысын, тұрғын үй-жайды жалдау бойынша шығыстарды төлеуге тиесілі сома және тәуліктік сома беріледі. Алайда, 2025 жылдың 2 жартыжылдығында жоғарыда аталған ережелер нормасын бұзатын, жол жүру ақысын төлеуге арналған іссапар шығыстарын, тұрғын үй-жайды жалдау бойынша шығыстарды және тәуліктік шығыстарды төлеу мемлекеттік мекеменің қызметкеріне белгіленген мерзімнен кейін жүзеге асырылды. Бас маман С. С. Жауғашев Қостанай қаласына 2025 жылғы 9-10 қараша аралығында 2025 жылғы жылдық статистикалық есептілікті тапсыру үшін іссапарға барды (2025 жылғы 6 қарашадағы 31 бұйрық), іссапар шығыстарын төлеу 2025 жылғы 20 Желтоқсанда 20 күнге кешіктіріле отырып жүргізілді (2025 жылғы 20 желтоқсандағы № 4650555/23-475 төлеуге шот).

Ұсыныстар: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 мамырдағы № 256 қаулысымен бекітілген бюджет қаражаты есебінен, оның ішінде Шет мемлекеттерге қызметтік іссапарларға арналған шығыстарды өтеу қағидаларын зерделеуді жүргізу.

3.12. Салықтарды және басқа төлемдерді жинау көлемін талдау.

Салықтарды және басқа да төлемдерді жинау саласын талдау нәтижелері сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ:

3.13. Сот практикасын талдау.

Талданатын кезеңде талдау объектілерінің қатысуымен 24 сот отырысы өтті, оның ішінде талапкер ретінде – 21 іс, жауапкер ретінде - 3.

Сот практикасын талдау қорытындысы бойынша **1 Сыбайлас жемқорлық тәуекелі** анықталды:

«Қарасу ауданы әкімдігінің сәулет, қала құрылысы және құрылыс бөлімі» ММ **1 тәуекел:**

3.14. Прокурорлық қадағалау актілерін, тексеру нәтижелерін талдау.

2025 жылы және 2026 жылдың өткен кезеңінде талдау объектілеріне қатысты прокуратураның 3 ұсынысы енгізілді, оларды қарау қорытындысы бойынша 5 қызметкер тәртіптік жауапкершілікке тартылды.

Тексеру нәтижелерін талдау қорытындысы бойынша 3 Сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

«Қарасу ауданы әкімдігінің жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімі» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Жүктелген лауазымдық міндеттерді тиісінше орындамау.*

Негіздеме: «Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің Халықты әлеуметтік қорғау саласындағы реттеу және бақылау комитетінің Қостанай облысы бойынша департаменті» РММ 01.04.2026 жылдан 27.04.2026 жылға дейін профилактикалық бақылау жүргізілді.

Бақылау жүргізу барысында бұзушылықтар анықталды, атап айтқанда бұрын берілген оңалту құралдарын беру немесе уақтылы ауыстыру туралы өтініш беру бойынша шаралар қабылданбады:

Протездік-ортопедиялық көмекпен қамтамасыз ету бойынша-9 мүгедек адам;

Сурдотехникалық құралдармен қамтамасыз ету бойынша-5 ЛСИ;

Тифлоқұралдармен қамтамасыз ету бойынша - 4 ЛСИ;

Санаторий-курорттық емдеумен қамтамасыз ету бойынша - 48 ЛСИ.

Алайда, профилактикалық бақылау нәтижелері бойынша қорытындыға жауап дайындау кезінде мүгедек адамдардан санаторий-курорттық емдеумен қамтамасыз етуден жазбаша бас тартулар бар екені анықталды.

Алайда, профилактикалық бақылау нәтижелері бойынша қорытындыға жауап дайындау кезінде санаторий-курорттық емдеумен қамтамасыз етуде ЛСИ-дан жазбаша бас тартулар бар екені анықталды.

Ұсыныстар: Анықталған бұзушылықтарды жою, «Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі халықты әлеуметтік қорғау саласындағы реттеу және бақылау комитетінің Қостанай облысы бойынша департаменті» РММ актісіне дәлелді жауап.

«Қарасу ауданы әкімдігінің сәулет, қала құрылысы және құрылыс бөлімі» ММ 2 тәуекел:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Бюджеттік инвестициялық жобалардың тікелей және түпкілікті нәтижелеріне қол жеткізбеу.*

Негіздеме: 2025 жылдың қазан айында мемлекеттік инвестициялық жобаларды іске асыру тұрғысынан "Қостанай облысы бойынша тексеру комиссиясы" ММ аудиторлық іс-шара өткізілді.

2008 жылғы Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 4-бабының 4-тармақшасын және 2025 жылғы Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 4-бабының 7-тармақшасын бұза отырып, құрылыс бөлімінің шарттық міндеттемелерді тиісінше орындамау фактілері бойынша мердігер ұйымға қатысты уақтылы шаралар қабылдамау себебі бойынша 010 бюджеттік бағдарламаның тікелей нәтиже көрсеткіштеріне қол жеткізбеуіне байланысты.

2024 жылғы Мемлекеттік сатып алу туралы Заңның 18-бабының 2,3-тармақтарын бұза отырып, бөліммен мемлекеттік сатып алу туралы қолданыстағы заңнамада көзделмеген қосымша келісімдер жасалды.

Ұсыныстар: 2008 жылғы және 2025 жылғы Қазақстан Республикасының Бюджет кодексін, 2024 жылғы Мемлекеттік сатып алу туралы Заңды зерделеуді жүргізу.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Мемлекеттік қызметтер көрсету рәсімдерін (бизнес-процестерін) бұзу.*

Негіздеме: 2026 жылдың 1 жартыжылдығында 01.01.2025 жыл - 04.05.2026 жыл кезеңінде «Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Қостанай облысы бойынша департаменті» РММ мемлекеттік қызметтер көрсету саласындағы заңнаманың сақталуына тексеру жүргізілді.

«Жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру» мемлекеттік көрсетілетін қызметі бойынша Бөлім келісуші орган болып табылады және 3 жұмыс күні ішінде мәлімделген нысаналы мақсаты бойынша жер учаскесін пайдалану мүмкіндігі (мүмкінностистігі) туралы тиісті қорытындылар береді.

«Құрылыс және реконструкциялау (қайта жоспарлау және қайта жабдықтау) жобаларын әзірлеу кезінде бастапқы материалдарды ұсыну» мемлекеттік қызметін алу үшін қоса берілген инженерлік және коммуналдық қамтамасыз ету көздеріне қосылуға техникалық шарттарды алуға арналған сауалнама парақтары (2-пакет бойынша). Алайда, бөлім техникалық шарттарды ұсынбай, тек АӘК берумен шектелді.

«Жылжымайтын мүлікке құқықтарды (ауыртпалықтарды) мемлекеттік тіркеу» мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларының 4-тармағына сәйкес көрсетілетін қызметті берушіге өтініш келіп түскен сәттен бастап үш жұмыс күнін құрайды, ал нотариалды куәландырылмаған мәміле бойынша мемлекеттік тіркелген жағдайда Мемлекеттік қызмет көрсетілетін қызметті берушіге өтініш келіп түскен сәттен бастап бір жұмыс күні ішінде көрсетіледі. Бөлім мемлекеттік қызметті белгіленген мерзімін бұза отырып көрсетеді.

Ұсыныстар: 1. «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Заңның нормаларын, сондай-ақ «құрылыс және реконструкциялау (қайта жоспарлау және қайта жабдықтау) жобаларын әзірлеу кезінде бастапқы материалдарды ұсыну», «жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру», «жылжымайтын мүлікке құқықтарды (ауыртпалықтарды) мемлекеттік тіркеу» мемлекеттік көрсетілетін қызметтер қағидаларын түсіндіре отырып, мамандар арасында семинар-кеңес өткізу мүлік»;

2.Мемлекеттік қызметтер көрсету саласындағы қызметкерлердің біліктілігін арттыру, оның ішінде оларды «Ең алдымен адамдарм» бағдарламасы шеңберінде оқыту мүмкіндігін қарастыру жөнінде шаралар қабылдау.

3.17 БАҚ, әлеуметтік желілердегі жарияланымдарды талдау.

Тексеру нәтижелерін талдау қорытындысы бойынша 2 Сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

«Қарамырза ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Ашықтық пен ашықтық қағидатын сақтамау.*

Негіздеме: «Қарамырза ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ қызметінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу барысында 2025 жылдың 4 тоқсанында жеке тұлғаларды және заңды тұлғалар өкілдерін жеке қабылдау кестесі аудандық «Қарасу өңірі» газетінде жарияланбағаны анықталды, бұл Қазақстан Республикасының қолжетімділікті қамтамасыз ету саласындағы заңнамасының талаптарының жеткіліксіз сақталғанын көрсетеді ақпаратқа, мемлекеттік органдар қызметінің ашықтығы мен ашықтығына.

«Ақпаратқа қол жеткізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 4-1-бабына сәйкес ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз етудің негізгі қағидаттарының бірі ақпарат иеленушілер қызметінің ашықтығы мен ашықтығы, ұсынылатын ақпараттың өзектілігі мен уақтылығы, сондай-ақ оның белсенді таралуы болып табылады. Аталған Заңның 10-бабына сәйкес ақпаратқа қол жеткізу, оның ішінде бұқаралық ақпарат құралдарында және мемлекеттік органдардың интернет-ресурстарында ақпаратты орналастыру арқылы қамтамасыз етіледі. Бұдан басқа, Заңның 16-бабы 3-тармағының 14) тармақшасында мемлекеттік органдардың жеке тұлғаларды және заңды тұлғалар өкілдерін жеке қабылдау кестесін қоса алғанда, Халықпен жұмыс жөніндегі ақпаратты орналастыру міндеті көзделген.

Сонымен қатар, талданатын кезеңде аудандық газетте азаматтарды қабылдау кестесін жариялау жүзеге асырылмағаны анықталды, бұл мемлекеттік мекеме басшылығының азаматтарды жеке қабылдау тәртібі мен уақыты туралы халықтың хабардар болу деңгейінің төмендеуіне әкелді. Көрсетілген ақпаратты уақтылы жарияламау Мемлекеттік орган қызметінің ашықтығы мен қолжетімділігі қағидаттарын іске асыруды шектейді, халықтың әкім аппаратының қызметіне деген сенім деңгейін төмендетеді, сондай-ақ азаматтарды қабылдауды ұйымдастырудың ашықтығына, жеке қабылдауды жүзеге асыру кезінде сайлау тәсілінің мүмкіндігіне және азаматтардың қажетті ақпарат алуға және мемлекеттік органмен өзара іс-қимылға тең қол жеткізуін шектеуге байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауы үшін алғышарттар жасайды орган.

Ұсыныстар: Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу және оларға жол бермеу мақсатында аудандық "Қарасу өңірі" газетінде Жеке тұлғалар мен

азаматтарды қабылдауды ұйымдастырудың ашықтығына, жеке қабылдауды жүзеге асыру кезінде сайлау тәсілінің мүмкіндігіне және азаматтардың қажетті ақпарат алуға және мемлекеттік органмен өзара іс-қимылға тең қол жеткізуін шектеуге байланысты сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауы үшін алғышарттар жасайды орган.

Ұсыныстар: Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу және оларға жол бермеу мақсатында аудандық "Қарасу өңірі" газетінде Жеке тұлғалар мен заңды тұлғалар өкілдерінің жеке қабылдау кестелерін жүйелі және уақтылы жариялауды, аталған ақпаратты әкімдіктің ресми интернет-ресурсында және мемлекеттік мекеменің ақпараттық стендтерінде орналастыруды және өзектендіруді қамтамасыз ету, сондай-ақ Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарының сақталуына ішкі бақылауды күшейту жауапты лауазымды тұлғаларды толықтығына бекіту арқылы ақпаратқа қол жеткізу саласы, орналастырылатын ақпараттың дұрыстығы мен уақтылығы.

«Қарасу ауданы әкімдігінің ішкі саясат бөлімі» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Бөлімде әлеуметтік желілерге мониторинг жүргізудің бекітілген регламентінің болмауы.*

Негіздеме: Әлеуметтік желілерге мониторинг жүргізудің бірыңғай тәртібінің, ақпаратты іріктеу критерийлерінің, әрекет ету мерзімдері мен тәртібінің болмауы ақпаратты өңдеу кезінде субъективті көзқарасқа, сондай-ақ шешімдер қабылдау барысында іріктеп қарауға алып келуі мүмкін.

Ұсыныстар: Әлеуметтік желілерге мониторинг жүргізудің нақты рәсімдерін, жауапкершілікті бөлуді, ақпаратты іріктеу және бағалау критерийлерін, әрекет ету мерзімдерін, сондай-ақ мониторинг нәтижелерін тіркеу және құжаттау тәртібін көздейтін ішкі регламентті (тәртіпті) әзірлеп, бекіту.

3.18. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы және қоғамдық мониторинг нәтижелері.

Мемлекеттік мекемелерге, ауылдар мен ауылдық округтер әкімдерінің аппараттарына, сондай-ақ ведомстволық бағынысты ұйымдарға қатысты сыбайлас жемқорлыққа қарсы және қоғамдық мониторинг жүргізілмеген.

3.19. Өзге де функцияларды іске асыру:

Өзге функцияларды іске асыруды талдау қорытындысы бойынша 2-сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

«Новопавловка ауылы әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Жасырын Мемлекеттік қызметтерді рализ.*

Негіздеме: Ауыл әкімінің аппаратында әлеуметтік-тұрмыстық сипаттама беруде көрсетілген «жасырын» қызметтер көрсету, отбасы құрамы және тұрғылықты жері туралы шаруашылық кітаптан үзінді көшірме анықталды, бұл функция «жасырын» қызметтер көрсету ретінде есептелуі мүмкін. 2026 жылдың қаңтар айынан бастап шаруашылық кітаптары жойылды, отбасы

құрамы және тұру фактісі туралы мәліметтер ЖПШ ақпараттық базасының деректері негізінде қалыптастырылады. Сонымен қатар, қызмет көрсетудің реттелген тәртібі жоқ, оны беру мерзімі, нысаны, оны беруден бас тарту негізі жоқ. Осыған байланысты «жасырын» мемлекеттік қызметтер көрсету қаупі сақталады.

Мұндай құжаттарды ұсынған кезде шенеуніктер кең дискрециялық өкілеттіктерге ие бола алады, бұл жағдай жасайды:

- құжаттарды беруден негізсіз бас тарту;
- беру мерзімдерін кешіктіру;
- жасанды әкімшілік кедергілер жасау;
- жекелеген азаматтарға артықшылықты қарау;
- заңсыз пайда алу үшін алғышарттардың пайда болуы;
- қызмет көрсету кезінде тікелей байланыс.

Сонымен қатар, процестерді автоматтандырудың және осы қызметтердің ресми мәртебесінің болмауы берілген құжаттардың санын, мерзімдердің сақталуын және қабылданған шешімдердің заңдылығын бақылауды қиындатады.

Ұсыныстар: Қарасу ауданы әкімдігінің ішкі бақылау, мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын мониторингілеу және ақпараттық технологиялар бөліміне мемлекеттік қызметтер тізіліміне енгізу туралы хат жолдасын, қызмет көрсету қағидаларын, беру және бас тарту тәртібін әзірлесін және бекітсін.

Осы «жасырын қызмет» қызметін көрсету кезінде тікелей байланысқа түспеу үшін «отбасы құрамы және тұрғылықты жерінен анықтама» қызметтері үшін электрондық үкімет порталында процесті барынша автоматтандыру.

«Челгашин ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ 1 тәуекелі:

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері: *Азаматтарға әлеуметтік-тұрмыстық сипаттамаларды дайындау және беру кезінде субъективизм мен дискрециялық өкілеттіктерді теріс пайдалану қаупі.*

Негіздеме: Құқық қорғау органдарының сұрау салулары бойынша азаматтарға әлеуметтік-тұрмыстық сипаттамаларды дайындау еркін нысанда жүзеге асырылады, өйткені құжаттың бірыңғай шаблону және көрсетілетін мәліметтердің мазмұнына бірыңғай талаптар жоқ. Бұл жағдай азаматтар туралы ақпаратты ұсынуға, соның ішінде субъективті және бағалау пайымдауларын енгізуге әр түрлі көзқарасқа мүмкіндік туғызады.

Нәтижесінде сипаттамаларда уәкілетті органдар қабылдайтын шешімдердің объективтілігіне әсер етуі мүмкін толық емес, объективті емес не жеткіліксіз расталған мәліметтерді көрсету қаупі туындайды.

Ұсыныстар:

1. Құқық қорғау органдарының сұраныстары бойынша әлеуметтік-тұрмыстық сипаттаманың бірыңғай нысанын әзірлеу және қолдану.

2. Сипаттамаларда тек объективті және құжатпен расталған мәліметтердің көрсетілуін қамтамасыз ету.

3. Әлеуметтік-тұрмыстық сипаттамаларды дайындау кезінде субъективті, бағалау және тексерілмеген мәліметтерді пайдалануды болдырмау. ресми деректермен расталмаған тұжырымдар.

Қорытынды бөлім:

Мемлекеттік мекемелерде, ауылдар мен ауылдық округтер әкімдерінің аппараттарында, ведомстволық бағынысты ұйымдарда жүргізілген ішкі талдаулардың қорытындысы бойынша 36 сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды.

Қарасу ауданының әкімі

Қ. Оспанов